چۆن چاکسازییەکمان دەوێت؟ سعودیە بە نمونە ... فەرمان سادق

دوای بوونی بە جێنشین، میر محەمەدی کوڕی شا سەلمانی پادشای عەرەبستانی سعودیە لیژنەیەکی بەرەنگاربوونەوەی گەندەڵی پێکهێناو بە بڕیارێك دەیان شازادەو میرو وەزیرو کەسایەتی لە هوتێلێکی پێنج ئەستێرەی وڵاتەکەی دەستبەسەر کردن.
جێگری سەرۆکی داواکاری گشتی سعودیە دەڵێ لیژنەکە ئامانجەکەی خۆی بە زیاتریش پێکاوەو 110ملیار دۆلار بۆ گەنجینەی دەوڵەت گەڕاوەتەوە.
ئەوەی شارەزای مێژووی سیاسی و حوکمڕانی سعودیە بێت تێدەگات لیژنەکە ئامانجی بەرەنگاربوونەوەی گەندەڵی بە پلە یەك نەبووە، بەڵکو ئامانجێکی سیاسی هەبووە کە خۆی لە پتەوکردنی پێگەی محەمەدە لە دەسەڵاتدا. بۆیە دەمەوێت هەڵوەستە لەسەر هەنگاوی بەرەنگاربوونەوەی گەندەڵی بکەم لە وڵاتێك کە لە دیوێکدا هاوشێوەی کوردستانە کە چاکسازی تێیدا بە بنبەست گەیشتووە.

لە کوردستان چاکسازی بە بنبەست گەیشتووە و ئەمەش لای هەمووان روونە. پێش خەڵك، سیاسییەکان باش دەزانن چاکسازی لەو وڵاتە مانای مەرگی خۆیان!
ئەگەر کەمێك بگەڕێینەوە دواوە، شەڕی ناوخۆ لەسەر دزینی داهاتی ئەو وڵاتە لەنێوان پارتی و یەکێتی سەریهەڵدا نەك باشتر ئیدارەدانی ئەو وڵاتە، بەو مانایەی لەو کاتەوە پێویستمان بە چاکسازی هەبووە. ئەو دوو حزبە لە بڕی ئەوەی چاکسازی بکەن، زێرخانی ئەو وڵاتەیان هەموو دزی، ئەوکاتیش ئەوان ریزێك ئۆتۆمبێلیان بەدواوە بوو، خەڵکیش نەوت نەبوو لە ماڵەکەی بیستوێنێت!

دوای دەرچوونی رۆژنامەی هاوڵاتی لە 2001، بەو توانا داراییە کەمەی خۆی زۆر دۆسیەی گەندەڵی ئاشکرا کرد، بەڵام دوو ئیدارەیی و بەرژەوەندی حزبی و نەبوونی ئیرادە رێگر بوون لە چاکسازی.
دوای 2005 کاتێك بە لێشاو پارە لە بەغداوە هاتە کوردستان و بەدوایدا نەوت دەرهێنراو بە ناوی وەبەرهێنانەوە زەوی ئەو وڵاتەیان تەخشان و پەخشان کرد، ئەمانە لەگەڵ خۆیدا قەبارەی

گەندەڵی لە چەند سەد هەزار دۆلارێك بۆ ملیۆنان دۆلار بەرز كردەوە. پارتی و یەكێتی تەنیا لەسەر تەخشان و پەخشان كردنی داهاتی ئەو وڵاتە رێككەوتنیان هەبوو، لەولاشەوە دەنگی ناڕەزایەتی زیاترو زوڵاڵتر باسی گەندەڵی هەردوو حزبیان دەكرد.

سەرئەنجام خۆیان دانیان بە بوونی گەندەڵی نا، بەڵام لەمەشدا ئیرادە نەبوو هەنگاو هەڵگرن، بەدوایدا رەوانشاد نەوشیروان مستەفا بزوتنەوەی گۆڕانی پێكهێنا و بەرەی دژە گەندەڵی بەهێزتر بوو.
پارتی و یەكێتی بۆ هەڵمژینی ئەو دەنگە چەندان هەوڵی سڕ كردنی رای گشتیان دا لە رێگەی پێكهێنانی لیژنە و دەستەی دەستپاكی و یاسای نەزۆكیان وەك موسەكین بەكارهێنا.
ئەوەی روونە بەرئەنجامی لیژنەكانی مەسعود بارزانی كە سەرەكی هەرێم بوو نەك نەیتوانی بەردە بخاتە سەر بەردە، بەڵكو خودی پێكهێنانی لیژنە پێشێلكارییە، بە پێی یاساكانی پارتی و یەكێتی كە لە پەرلەمان دەریانچوواندووە دەستنیشانی دەكات ئەو پرسە لە دەسەڵاتی كێ دایە. دەبوو بەرەنگار بوونەوەی گەندەڵی لە هەڕەمی دەسەڵات دەستپێ بكات، بەڵام ئەوان لیژنەیان پێكدەهێنا وەك بەڵێی ئەوان گەندەڵ نین بەڵكو كەسانی ترن گەندەڵن.

لە یاسای سزادانی عێراقی زۆر بە روونی چۆنیەتی مامەڵە كردن لەگەڵ وەرگرتنی رەشوە و بەكارهێنانی موڵكی گشتی بۆ بەرژەوەندی كەسی و دزی و … باسكراوە و سزایشی بۆ دانراوە. یەكێك لە ئەركەكانی داواكاری گشتی بەدواداچوونە لە خراپ بەكارهێنانی موڵكی گشتی و سوودمەندبوونی نا یاسایی لە پۆست وپێكەوە نانی سەرمایە، جگە لەمە دیوانی چاودێری دارایش هەیە.

لە كوردستان بە ئاڵۆزكردنی بەرەنگاربوونەوەی گەندەڵی و ئەنجامدانی چاكسازی، دەستەیەكان دامەزراندووە بە ناوی دەستەی دەستپاكی، من قسەم لەسەر كارەكانی ئەو دەستەیە نیە كە لە هەناوی سیستەمێكی شكستخواردوو لە دایكبووە بۆیە چاوەڕوانی زۆری لێ ناكرێت.
زۆر قسە لەسەر چاكسازی كراوە، بەڵێنی قەبە قەبەش دراوەو نزیكیش دەبینەوە لە پڕوپاگەندەی هەڵبژاردن كە دڵنیام جارێكی تر لە پاڵ بەڵێنە باق و بریقەكان، ئەو پرسە قەوانی بۆ دەكوترێت. رۆشنبیران چەندان پێشنیازی باش و بەجێیان بۆ ئەنجامدانی چاكسازی پێشكەش بە دەسەڵات كردووە، بەڵام ئەوان زیاتر وەك موسەكین بۆ كپكردنی رای گشتی بەڵێنیان داوە بۆیە دەرئەنجامەكەی بەوە گەیشتووە كە چاكسازی لە كوردستان بە بنبەست گەیشتووە كە هۆكاری سەرەكی زۆر بە كورتی

ئەوەیە ئەوانەی لە دەسەڵاتن و بڕیار بە دەستن لەو وڵاتە بەشی زۆریان ئەگەر هەر هەموویان نەڵێم، ئەوا لە گەندەڵی تێوەگلاون.

وای دەبینم پێویستیمان بە هەمان جولەی میر محەمەد هەیە، هەموو ئەوانەی دۆسیەیان لەسەرە لە هۆڵێك كۆ بكرێنەوە و بە دۆسیەكانیانەوە بدرێنە دادگا، یانیش سەرمایەكەیان هەڵسەنگێنرێت و سێ لەسەر چواری لێ بگەڕێنرێتەوە بۆ خەزێنەی حكوومەت.
ئەوەی منی تووشی نیگەرانی كردووە كێ ئەو كارە بكات؟ ئەگەر ئەوە راستە هەموو بەرپرسانی ئەو وڵاتە گەندەڵ بن، خۆ كەسێك لە دەرەوە هاوردە ناكەین بۆ ئەنجامدانی. كەواتە سێ رێگەمان هەیە، یان هێشتنەوەی ئەو دۆخە وەك خۆی تا متمانە دان بە هێزێكی سیاسی نا گەندەڵ دەسەڵات بگرێتە دەست، یانیش بەر مەبنای زەرەر لە نیوە بگەڕێتەوە قازانجە، چاو لە گەندەڵێكی دەسەڵاتدار بپۆشین ئەو كارەمان بۆ بكات، ئەمەش عەرەب وتەنی ئەزعەفول ئیمانە!

فەرمان سادق